

**textos universitaris de
biblioteconomia i documentació**

ISSN 1575-5886
DL B-19.675-1998

número **15**
desembre de 2005

Facultat de Biblioteconomia i Do
Universitat de Barcelona

[inici](#) • [presentació](#) • [consell assessor](#) • [altres números](#)
[instruccions per als autors](#) • [indexada](#) • [subscripció](#) • [cerca](#)

Informe del World Library and Information Congress: 71th IFLA General Conference and Council (Oslo, 14-18 d' de 2005)

[CRISTÓBAL URBANO](#)

Facultat de Biblioteconomia i Documentació
Universitat de Barcelona
urbano@ub.edu

Opcions

 [Imprimir](#) [Recomanar](#) [Citació](#) [Estadís](#)

Ara fa cent anys, Suècia i Noruega van dissoldre pacíficament la unió que des de 1815 lligava els dos regnes sota una mateixa monarquia. És per això que entre els actes de commemoració dels cent anys d'independència hi ha hagut la celebració a Oslo de la 71th IFLA General Conference and Council, sota el lema “Libraries – A voyage of discovery”, amb un gran suport del govern i la monarquia: tot un indicador del paper que el llibre i les biblioteques tenen en aquell país. El vincle identitari dels noruecs amb les exploracions marítimes —manifestat en la proa d'un vaixell viking que servia de logotip del Congrés i que apareix també en les monedes d'una corona— ha estat la base per a la formulació d'un lema obert, que defineix bé l'etapa d'exploració de les noves metes i fronteres que té actualment el món professional de les biblioteques i de la gestió d'informació.

En vista de l'experiència viscuda durant la celebració del Congrés,¹ el lema resulta plenament vàlid: cal viatjar intel·lectualment a la recerca dels fonaments socials i epistemològics del món bibliotecari del futur. En l'entorn canviant que afecta les biblioteques, l'edició, la comunicació i la gestió d'informació, cal viatjar —cal arriscar professionalment i acadèmicament— encara que només sigui per formular noves hipòtesis del que haurà de ser el nostre sector en la societat complexa que Internet i la digitalització dibuixen. Tanmateix, el dubte que sempre queda en finalitzar reunions d'aquesta naturalesa és si el format, el perfil dels participants i les inèrcies de l'organització permeten esmerçar tot el que és necessari per no sortir de la reunió amb el sentiment de “molta roba i poc sabó”.

1 Panoràmica general del Congrés

Un primer element de reflexió sobre el Congrés de l'IFLA té a veure amb el concepte mateix de reunió anual, de caràcter mundial, adreçada a milers d'assistents, però alhora amb un gran nombre d'activitats paral·leles sectorials que fan del Congrés una mena de “confederació” de sessions i seminaris gestionats directament per cada una de les cinquanta seccions i taules rodones en què s'organitza l'IFLA.

No deixa de resultar paradoxal que en l'era d'Internet, dels sistemes de comunicació i publicació científica en línia i interactius, les reunions científiques o professionals encara es multipliquin més o que segueixin el mateix ritme que quan no hi havia aquests mitjans. Així, malgrat que els nous canals telemàtics han obert noves vies de comunicació, de manera molt notable en el camp de la biblioteconomia i documentació, l'agenda es manté ben nodrida de reunions clàssiques i invariables, al mateix temps que apareixen constantment propostes noves.

De tota manera, el qüestionament de la periodicitat dels congressos ha estat present sovint en la llista de temes de debat de l'organització, tot i que de moment hi ha una aposta ben clara per la celebració anual: Seül 2006, Durban 2007 i Quebec 2008 ja estan en programa, i els *call for papers* 2006 ja comencen a circular quan encara no sembla clara la valoració real de les aportacions de 2005. La necessitat d'espais per a la trobada personal planificada o espontània, l'intercanvi humà i humanitzat, com també la necessitat que tenen multitud de membres de comitès i els responsables de gestionar l'agenda d'activitats o del govern de l'organització per a la resta de l'any s'esmenten sovint com a arguments de pes d'aquesta tradició anual del Consell i Congrés de l'IFLA. Davant d'aquests arguments, però, caldria preguntar-se si una periodicitat de la reunió mundial cada dos o tres anys, combinada amb reunions parcials intermèdies de caràcter sectorial i regional en col·laboració amb altres associacions i organismes que ajudessin a centrar més el focus del tema de cada una de les reunions mundials, no seria una fórmula més eficient que permetria una penetració més intensa en països i en col·lectius professionals, els recursos econòmics dels quals difícilment poden suportar un ritme de viatges i d'estades llargues en llocs ben llunyans.² El referent d'altres organitzacions similars que funcionen eficientment amb congressos cada dos, tres o quatre anys fa que l'alternativa no sigui inversemblant.

L'altra gran qüestió que en tota reunió d'aquestes característiques s'acaba plantejant és l'equilibri dels continguts i les activitats. En aquest sentit, un cop d'ull al programa extens desenvolupat a Oslo no ha de fer caure en el parany dels títols atractius de les sessions o de la llista de comunicacions acceptades. L'interès que pot tenir la presentació de comunicacions referides a casos i experiències molt particulars és sovint molt discutible, especialment si el temps dedicat a aquestes comunicacions, en certa mesura "lliures" i recollides en uns *call for papers* no sempre prou exigents, absorbeix el temps dels debats, dels tallers de treball, de les ponències d'encàrrec, o de l'escrutini públic de polítiques nacionals o internacionals. En aquest sentit, el programa d'Oslo va deixar respirar poc les activitats, especialment aquelles que justifiquen la reunió *in situ* de persones vingudes d'arreu del món.³

Tanmateix, les xifres de l'esdeveniment posen de manifest que es tracta d'una reunió amb un poder de convocatòria indubtable: 2.983 participants de 133 països diferents. Malgrat que 75 participants procedents de països en vies de desenvolupament van poder gaudir d'una beca per assistir al Congrés, el pes dels congressistes de països desenvolupats és molt majoritari, especialment si es considera que aquest any l'àrea geogràfica d'influència principal era la dels països nòrdics. Les xifres de delegats dels sis països més representats donen una idea de la dependència del lideratge anglosaxó i del factor de la proximitat geogràfica, tant en relació amb l'edició en curs com respecte de l'any següent: Noruega, 383; els Estats Units, 382; Suècia, 227; la Xina, 162; el Regne Unit, 161, i Corea del Sud, 128.

Les 404 persones que van fer conferències o presentacions, els 200 *papers* presentats i les 216 sessions i reunions dutes a terme són també testimoni de la vitalitat de l'esdeveniment —la disponibilitat en les pàgines web del Congrés d'un bon grapat dels treballs presentats (<http://www.ifla.org/IV/ifla71/Programme.htm>) permet matisos sobre el valor de les aportacions com a presentacions públiques *in situ*. D'altra banda, com ja ha passat els darrers anys, les presentacions en format de pòster han anat prenent un cert protagonisme fins a arribar a un total de 79. Finalment, s'ha de remarcar que l'exposició de productes i serveis també va ser important, ja que va reunir 94 expositors en una superfície de 1.373 m²; de totes maneres, els processos de concentració empresarial, com també l'aparició de moltes fires especialitzades o nacionals, comencen a afectar fires clàssiques com aquesta. La instal·lació dels pòsters i dels espais de consulta a Internet al mig de la fira va ser un encert que va permetre mantenir un bon nivell d'animació en un espai que quedava una mica separat dels llocs on es feien les sessions ordinàries.

La reunió de clausura del Congrés i la del Consell de l'IFLA van servir per homenatjar i acomiadar Kay Raseroka, la presidenta sortint de l'IFLA, i per reconèixer les aportacions del Comitè Organitzador d'Oslo i d'altres membres sortints del Comitè de Govern o del Comitè Professional. Lògicament, també es va donar la benvinguda a l'alemanya Claudia Luxl, la nova presidenta electa, que tindrà un seu període iniciàtic fent costat al nou president en exercici, Alex Byrne, d'Austràlia. Totes aquestes intervencions van tenir un punt altament protocol·lari i formal, amb constants i llargues estones d'aplaudiments que, juntament amb la presentació del proper Congrés a càrrec del Comitè Organitzador de Seül —amb actuacions folklòriques i musicals incloses—, van limitar el temps per a uns informes més detallats en temes d'organització interna (p. ex., les finances darrerament no són tan bones com temps enrere) i en qüestions clau de polítiques d'informació. Aquest seria el cas dels informes de les accions de l'IFLA en relació amb el manteniment de l'equilibri entre la defensa dels drets d'autor i el paper de les biblioteques com a garants d'un accés permanent i igualitari a la informació, o en relació amb la lluita per l'accés universal a la informació sense censures o desigualtats, línies en les quals actualment l'IFLA està tenint un paper destacat en el marc d'iniciatives pròpies, o de fòrums com ara la Cimera Mundial de la Societat de la Informació, la UNESCO o la WIPO (World Intellectual Property Organization).

Tenint en compte els informes llegits en la sessió del Consell, vistes les sessions del Congrés en què es podria realment parlar d'un nivell de debat projectable al conjunt de la professió, i considerant les aportacions que l'IFLA ha preparat durant la tardor en la Cimera Mundial de la Societat de la Informació celebrada a Tunísia (<http://www.ifla.org/III/wsis.html>), es posa de manifest que l'organització està tenint un paper important en l'establiment de polítiques internacionals en relació amb la informació. Aquest fet implica una major visibilitat de FAIFE (Free Access to Information and Freedom of Expression) i de CLM (Copyright and other Legal Matters), potser les dues *core activities* —de les sis en què actualment estructura el programa l'IFLA— amb un protagonisme més gran a Oslo. De fet, les úniques *core activities* de les quals es va llegir informe en la sessió final del Consell van ser aquestes dues, FAIFE i CLM.

En qualsevol cas, un programa amb 94 expositors a la fira, 200 *papers* i 79 pòsters permet, tot espigolant, fer-se un “congrés” a la mida dels diversos interessos de cada assistent. La tria de qui escriu aquestes línies va passar per les activitats de les seccions més relacionades amb la

formació i l'educació, l'avaluació, les estadístiques i els serveis de referència. Les sessions següents són una mostra de la "personalització" que es pot fer del Congrés:

— Diumenge 14:

- Consell I
- Reference and Information Services: "Virtual versus face-2 face. Reference and information services: a personal service delivered to the 'invisible' user via library portals"
- Inauguració de l'exposició

— Dilluns 15:

- Knowledge Management: "Knowledge Management: the broader issues and opportunities"
- Division of Education and Research: "Recruitment and careers"
- Statistics and Evaluation with University Libraries: "Quality in the institutional environment"

— Dimarts 16:

- Education and Training with Library Theory and Research: "The Nordic tradition in library and information science research and education and international perspectives"
- Document Delivery and Resource Sharing: "Perspectives on supply of electronic documents"

— Dimecres 17:

- E-Learning DG: "Making e-learning work: a discussion around the themes of financial aspects, copyright issues, and the 5 C's (connectivity, content, capability, conservation, collaboration)"
- Quality Issues in Libraries DG: "Web site quality"
- Sessions de pòsters
- Continuing Professional Development and Workplace Learning: "A world overview of continuing professional development"

— Dijous 18:

- Statistics and Evaluation with Information Technology and University Libraries and other general Research Libraries: "Measures and standards in the electronic age"
- Sessió de clausura
- Consell II

2 Activitats i treballs del Comitè Permanent de la Secció d'Educació i Formació

2.1 Les reunions generals del Comitè Permanent

El Comitè Permanent de la Secció d'Educació i Formació, adscrita a la Divisió VII, d'Educació i Recerca, es va reunir el dissabte 13 d'agost i el divendres 19 d'agost. La primera sessió es va dur a terme segons l'agenda prevista, i amb una presència irregular dels diversos tipus de membres que formen part de la Secció: membres elegits, corresponsals d'àrees geogràfiques poc representades i observadors oficials (p. ex., presidents de taules rodones i d'altres grups relacionats amb la Secció o la Divisió). Durant la primera reunió, el Comitè va confirmar en el seus càrrecs els responsables principals de la Secció per al període 2005–2007: Terry Weech, dels Estats Units, com a president i tresorer, Niels Ole Pors, de Dinamarca, com a secretari, i Anna Maria Tammaro, d'Itàlia, com a coordinadora d'informació.

La dinàmica de treball de la Secció no va semblar gaire intensa ni entusiasta: la manca de nous projectes i publicacions per al període 2005–2006, l'absència en totes dues reunions de vuit dels dinou membres elegits de la Secció, l'empantanegament d'alguns projectes, com també la compilació de dades per al directori mundial de centres de formació en biblioteconomia i documentació —la nova *World guide to library and information studies education* ja porta tres anys de retard—, i el poc detall en l'avenç d'altres projectes o el seu caire poc participatiu són una prova que la Secció no sembla que passi pels seus millors moments. A hores d'ara, la Secció únicament té dos projectes al marge de la *World guide*: el que duu a terme Anna Maria Tammaro titulat “Quality assurance models in LIS programs”, del qual es van donar referències en forma d'esborrany d'informe,⁴ i el que duen a terme Terry Weech i Niels Ole Pors titulat “Education for digital librarianship”, que finalitzarà a la fi de 2005 i serà presentat a Seül.

En les reunions també es va informar de les activitats previstes per la Secció per als dos propers congressos. Per al de Seül s'organitzarà un *workshop*, que tindrà lloc al Departament de Biblioteconomia i Documentació de l'Ewha Woman's University de Seül i que tractarà dos temes: d'una banda, la formació continuada del professorat, i de l'altra, la cooperació regional entre les institucions d'educació en biblioteconomia i documentació de l'est d'Àsia en el terreny del desenvolupament del currículum, la captació d'estudiants, la recerca en equips internacionals i els intercanvis de professorat. El programa de Durban, lògicament, està menys definit, però se centrarà a dibuixar l'estat de la formació reglada a l'Àfrica, la col·laboració entre les escoles de biblioteconomia i documentació i la mediació cultural en l'ensenyament de la nostra àrea a l'Àfrica.

Vist el programa d'activitats de la sessió oberta d'Oslo, Seül i Durban, sobta que en les reunions de treball i en els projectes la Secció no presti més atenció a la col·laboració i la convergència entre escoles de diverses regions del món en temes de desenvolupament del currículum, qualitat de l'oferta formativa i intercanvis de professorat —una línia de gran valor amb vista a la convergència internacional de la formació reglada en la nostra àrea, i que beu clarament del procés que s'està vivint a Europa. Una línia com aquesta obligaria a una coordinació més intensa de la Secció amb les iniciatives liderades en algunes regions per organitzacions que apleguen escoles de diversos països, com ara el cas d'EUCLID (European

Association for Library and Information Education and Research) a Europa, al mateix temps que comportaria la promoció de plataformes regulars de relació i intercanvi allà on no n'hi ha.

2.2 La sessió oberta i altres activitats de la Secció d'Educació i Formació

La sessió oberta de la Secció estava convocada de manera conjunta amb la Secció de Teoria i Recerca en Biblioteconomia i Documentació i va tenir lloc al Departament de Biblioteconomia i Documentació de l'Oslo University College. Sota el títol general "The Nordic tradition in library and information science research and education and international perspectives", es va aplegar un conjunt heterogeni i primordialment descriptiu de presentacions sobre l'estat dels projectes educatius dels països nòrdics i bàltics (Dinamarca, Noruega, Suècia, Estònia i Islàndia), intercalades amb experiències d' Austràlia, Alemanya, el Japó, el Regne Unit i el Canadà.

Els títols de les comunicacions, totes disponibles en el programa publicat a la web del Congrés, posen de manifest la manca de focalització sobre problemàtiques concretes i comunes, fet que, juntament amb el poc temps disponible i l'espai totalment insuficient en els quals es va desenvolupar la sessió, va desvirtuar les possibilitats de debat i d'interacció entre els assistents:

- "Continuing professional development: trends and perspectives in a Nordic context", Gitte Larsen (RSLIS, Dinamarca)
- "The cultural dimension in library education", Jofrid Karner Smidt (Oslo University College, Oslo, Noruega)
- "Library and information science education: is there a Nordic perspective", Ragnar Audusson (Oslo University College, Oslo, Noruega)
- "On librarians' occupational identities: ICT and the shaping of information seeking expertise", Jenni Hedman (Swedish School of Library and Information Science, Suècia)
- "The Nordic-Baltic cooperation in doctoral education: the case of NORSLIS", Aira Lepik (Graduate School of Social Sciences, Tallinn University, Tallinn, Estònia)
- "LIPER (Library and Information Professions and Education Renewal) project in Japan", Shuichi Ueda (Keio University) i d'altres
- "Great expectations: developing a profile of the 21st century library and information student: a Queensland University of Technology case", Helen Partridge i Gillian Hallam (School of Information Systems, Faculty of Information Technology, Queensland University of Technology, Brisbane, Austràlia)
- "Library Science – quo vadis?", Petra Hauke (Institute of Library Science, Humboldt University, Berlín, Alemanya)
- "Action research in action: involving students and professionals", Ann Curry (University of British Columbia, el Canadà)
- "Research methods teaching in information science: UK experience", Anne Morris (Loughborough University, Loughborough, el Regne Unit)
- "The basis for evidence-based practice: evaluating the research evidence", Laurel A. Clyde (Faculty of Social Science, The University of Iceland, Reykjavik, Islàndia)

3 A tall de conclusió

Malgrat tot, cal fer justícia a l'esdeveniment que hem comentat en aquestes línies amb una evidència: les converses entre els congressistes crítics amb el funcionament del Congrés, i àdhuc de l'organització que el convoca, la majoria de vegades finalitzaven amb l'afirmació que, si no existissin l'IFLA i els seus congressos, caldria inventar-los (això és, reinventar-los). Vet aquí el gran punt d'acord que quadra amb el lema d'enguany, "Libraries – A voyage of discovery": cal un port de referència per explorar els nous camins —l'IFLA— i un cert itinerari amb diverses "parada i fonda" —el WLIC (World Library and Information Congress)— per tenir el pes mundial que es necessita per influir davant de governs i dels organismes internacionals, i per parlar en una certa igualtat de força davant altres col·lectius professionals.

Notes

¹ L'element de descoberta de la dinàmica i del sentit del Congrés va ser un element molt viscut per qui escriu aquest informe. Malgrat que he estat sempre molt al corrent de les activitats de l'IFLA i dels *papers* dels seus congressos —ara disponibles en format digital i abans disponibles a la Biblioteca de la nostra Facultat, atesa la condició de dipositària de la documentació d'aquestes reunions—, la meua experiència com a congressista s'havia limitat a la participació en el Congrés que l'any 1993 es va dur a terme a Barcelona. La meua visió de la reunió d'Oslo, doncs, té els defectes i les virtuts d'un nouvingut que, a més de congressista, s'estrenava com a membre un pèl desconcertat del Comitè Permanent d'Educació i Formació.

² Els 425 € que costava la inscripció al Congrés a un membre afiliat si ho feia amb posterioritat a l'1 de maig —desplaçament, allotjament i manutenció al marge— donen una dimensió econòmica ben concreta en el debat sobre la periodicitat anual dels congressos de l'IFLA.

³ La meua experiència particular —condicionada, potser, pel fet de ser nouvingut— és que hi va haver poc debat professional, poc espai per a la presentació folgada i dialogada dels fronts d'innovació del nostre sector a càrrec dels líders que els protagonitzen i poca participació dels delegats en el govern de l'organització.

⁴ El projecte disposa d'un lloc web provisional a <http://turing.ittig.cnr.it/ifla/home/home.php>. L'informe sencer es pot trobar a <http://leep.lis.uiuc.edu/seoworkspace/weech/ifla05/QAdraftRpt.htm>.